

Κατὰ τὴν ἐσκαφὴν βυθισμένων τινων τάφων, εὔρομεν ἀγγεῖά τινα τῶν συνήθων ὑστεροελλαδικῶν, ἐν οἷς καὶ τρεῖς κυκλικούς λύχνους μὲ λαβὴν ἀναρτήσεως, ὧν ὁ εἷς μὲ πόδας. (Εἰκ. 11).

Οὕτω ἔληξεν ἡ ἀνασκαφὴ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος, μὲ ἱκανὸν πλῆθος εὐρημάτων ὑστερομηκωναικῶν κατατεθέντων εἰς τὸ Μουσεῖον Πατρῶν.

Κατὰ τὰς περιουσίας ἡμῶν ἀνεύρομεν ἕτερα δύο εἰσέτι νεκροταφεῖα, τὸ ἐν πλησίον τοῦ χωρίου Μέντζενα καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὸ χωρίον Γουρζοῦμιστα, τοῦ Δήμου Φαρῶν τῆς Ἀχαΐας. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο χωρίον ὑπάρχει καὶ τεῖχος ἀρχαῖον προασπίζον πόλιν ὀνομασθῆναι καὶ ἰσχυράν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ ἀρχαῖον Λεόντιον.

Τὰ νεκροταφεῖα ταῦτα θέλομεν ἀνασκάψαι κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος.

Ν. ΚΥΠΑΡΙΣΣΗΣ

9. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΣΤΥΜΦΑΛΩΙ (1930)

Λόγω τῆς καλυπτούσης καὶ ἐφέτος τὴν ἀγορὰν τῆς ἀρχαίας Στυμφάλου λίμνης ἡ ἔρευνα ἐστράφη καὶ πάλιν πρὸς τὸν πόδα τῆς μεγάλης κατατομῆς, ὀλίγα

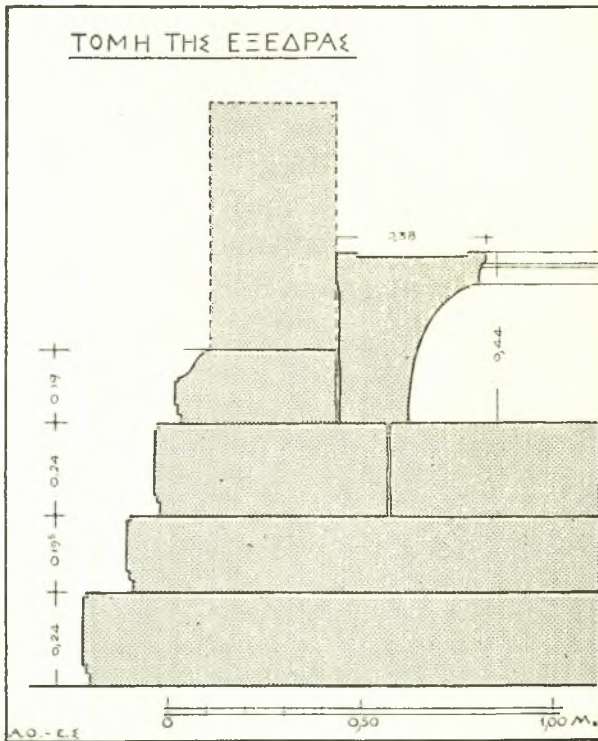
Εἰκ. 1. Ἄποις τῆς ἐξέδρας.

μέτρα ἀνατολικώτερον τοῦ ἀγνώστου χρήσεως τηγανομόρφου κτηρίου (ΠΑΕ 1927, 54). Ἐνταῦθα ἀπεκαλύφθη καλῆς ἐργασίας, ἡμικυκλικὴ ἐξέδρα διαμ.

3 περίπου μέτρων κατεσκευασμένη ἐκ φαιοῦ σκληροῦ ἀσβεστολίθου καὶ βλέπουσα πρὸς ἀνατολὰς (εἰκ. 1). Ἡ ἐξέδρα βαίνει ἐπὶ τριβάθμιον κρηπίδος, ἧς οἱ ἀναβαθμοὶ στενοῦνται τὸ πλάτος κατὰ τὸ ἡμικυκλικὸν τμήμα. Τὸ ἡμικύκλιον διαθέει ἐσωτερικῶς ἐδώλιον ὕψους 0,44 παρεμφερὲς πρὸς τὰ τῶν θεάτρων καὶ καταλήγον εἰς τὰ πρὸς τὴν διάμετρον ἄκρα εἰς ἐσχηματοποιημένα λεοντόποδα (εἰκ. 1). Ὅπισθεν τοῦ ἐδωλίου ὑπῆρχε τοῖχος ὑψηλότερος σχηματίζων τὸ ἐρεισίνωτον τῶν καθημένων, οὗτινος ἐσώθησαν ὀλίγα μόνον τμήματα. Ὁ τοῖχος οὗτος ἔβαινε ἐπὶ τῆς κρηπίδος τῇ μεσολαβῆσει κοιλοκύρτου τεμαχίου λαξευθέντος ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης ὑποδιαθέσεως τῆς κρηπίδος, ὡς ἐν τῇ παρατιθεμένῃ τομῇ (εἰκ. 2.) ἐμφαίνεται. Οἱ ἀναβαθμοὶ τῆς κρηπίδος, ὄρατοὶ καὶ κατὰ τὸ καμπύλον μέρος, φέρουσιν ἕκαστος ὑποτομὰς καὶ ἐπιμελῶς λαξευμένην περιτένειαν.

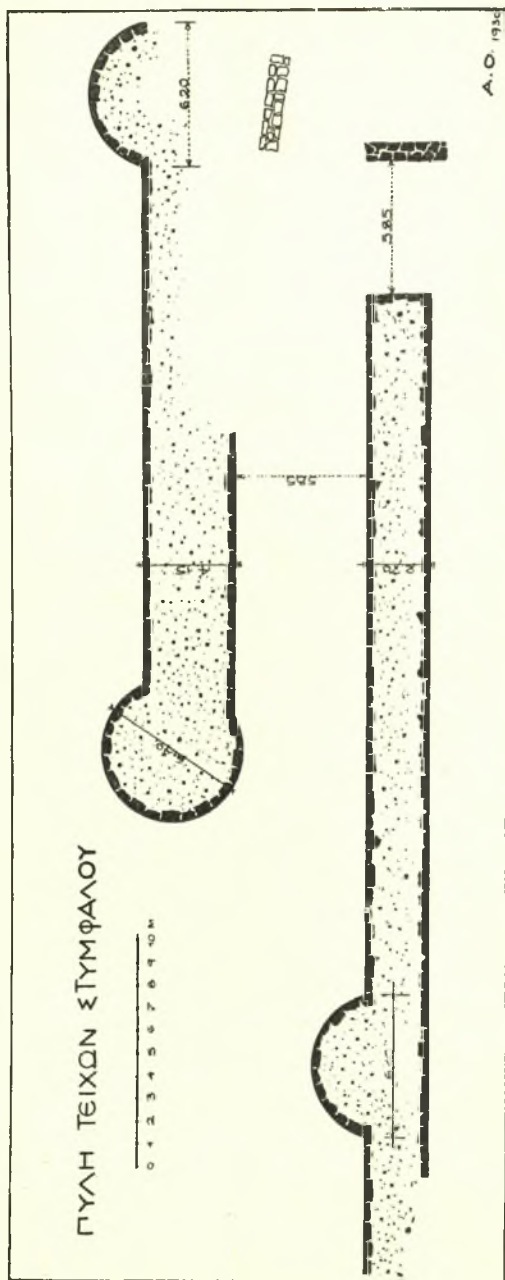
Ἐκ τούτων ὁ ἀνώτατος, ἐκτεινόμενος ὀριζοντίως, ἐσχημάτιζε τὸ δάπεδον τοῦ ἡμικυκλίου ἀποτελούμενον ἐξ ἑνὸς κεντρικοῦ ἡμικυκλικοῦ λίθου καὶ ἐτέρων ἐξ ἀκτινοειδῶς περὶ αὐτὸν τεταγμένων. Ἡ ἐπιμελής ἐργασία τῶν λίθων τοῦ μνημείου καὶ αἱ πικναὶ ὑποτομαὶ τῶν ἀναβαθμῶν ὑποδηλοῦσι τὴν ἀπὸ τοῦ τετάρτου καὶ ὕστερον αἰῶνος κατασκευὴν αὐτοῦ.

Λεύτερον εἶρημα τῆς ἐφετινῆς σκαφῆς ἐγένετο κατὰ τὴν Β.Α. πλευρὰν τοῦ περιβάλλοντος τὴν πόλιν τείχους, ἔνθα ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσω τὴν ὑπαρξίν πύλης μετὰ διάταξιν ὁμοίαν τῆς τῷ 1926 εὑρεθείσης «Πύλης τοῦ Φλιοῦντος» μετὰ τὴν διαφοράν ὅτι ἔλλείπει ἀπὸ τῆς ἐφέτος εὑρεθείσης ὁ κυκλοτερὴς ἐσωτερικὸς χώρος (παραβαλ. ΠΑΕ 1926, 132.) Ἡ νέα πύλη φαίνεται ὅτι ἐξυπηρέτει τοὺς ἐξερχομένους εἰς Σικυῶνα.

Εἰκ. 2. Τομὴ μέρος τῆς ἐξέδρας.

Σχηματίζεται δὲ (εἰκ. 3) διὰ τῆς παραλλήλου μεταθέσεως τοῦ περιβόλου δια-

Εἰκ. 3. Κάτοπις τῆς πρὸς Σικῶνα (:) πύλης τῆς Στυμφάλοι.

κοπτομένον εἰς τι σημεῖον καὶ τῆς μεταξὺ τοῦ διακοπτομένου σκέλους καὶ τοῦ παραλλήλως συνεχιζομένου δημιουργίας στενοῦ (5.85 μ.) καὶ μακροῦ (15 μ.) διαδρόμου προασπιζομένου διὰ δύο πύργων, ἐνὸς στρογγύλου (διαμ. 6.00 μ.), κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ ἀποκοπέντος ἐξωτερικοῦ τείχους καὶ ἐνὸς ἡμικυκλικοῦ ἐπὶ τοῦ παραλλήλως συνεχιζομένου ἐσωτερικοῦ τείχους καὶ εἰς τινα περαιτέρω ἀπ' ἐκεῖνον ἀπόστασιν. Οὕτως ὁ εἰσερχόμενος ἐχθρὸς οὐ μόνον ἠπειλεῖτο διὰ τῶν δύο κατὰ τὴν εἴσοδον πύργων, ἀλλὰ ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως ὄφειλε νὰ διαδράμῃ μῆκος 15 μ. ἔχων ὑψηλὰ ἑκατέρωθεν τείχη, ἀφ' ὧν ἐβάλλετο.

Τέλος ἀνέσκαψα ἐφέτος ἐν μέρει καὶ ρωμαϊκὴν τινα οἰκίαν κειμένην 45 περίπου μέτρα πρὸς Β. τῆς ἄκρας, εἰς ἣν καταλήγει εἰς τὴν πεδιάδα ὁ λόφος τῆς ἀκροπόλεως. Ἀνεκαλύφθησαν μέχρι τοῦδε ὀρθογώνιοι τινὲς χῶροι τεταγμένοι πέραξ ἀλλήλων, ἔχοντες οἱ

δύο τετράγωνον τμήμα τοῦ δαπέδου των ἐστρωμένον διὰ μικρῶν πλίνθων τοποθετημένων ἢ μᾶλλον ἐμπεπηγμένων κατὰ τὸ πάχος των ἐντὸς κονιάματος. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τμήματα ταῦτα εἶναι μικρῶν διαστάσεων (1.20×1. 20) εἰκάσω, ὅτι θὰ πρόκηται περὶ ἐστιῶν εἴτε πρὸς θέρμανσιν ἢ πιθανώτερον πρὸς μαγειρείαν. Ὅπωςδήποτε ἐνδιαφέρον εἶναι τοῦτο ὅτι τὰ ἐν λόγῳ πλινθίστρωτα δάπεδα δὲν εὐρίσκονται ἐν τῷ μέσῳ τῶν χώρων, ἀλλὰ παρὰ τοὺς τοίχους τῶν δωμάτων, ὡς καὶ σήμερον. Κινητὸν εὔρημα οὐδὲν δυστυχῶς ἐγένετο. Ἡ σκαφὴ τῆς οἰκίας θέλει συνεχισθῆ κατὰ τὴν προσεχῆ ἔρευναν τῆς Στυμφάλου.

Περαίνων προσθέτω ὅτι ἐξ ἀφορμῆς καθαρισμοῦ τοῦ παρὰ τὴν φραγκικὴν ἐκκλησίαν μυλαύλακος ἠδυνήθην νὰ ἐξετάσω, ἀκωλύτως νῦν, τὸ ἐνεπίγραφον βᾶθρον περὶ οὗ ἔγραψα ἐν ΠΑΕ 1926, 134' εὔρον δὲ ὅτι ἀντὶ Λυσιμάχου, ὅπερ λόγῳ τῆς καταχώσεως τοῦ λίθου εἶχον ἀρχικῶς ἀναγνώσει, ὑπάρχει πράγματι τὸ ὄνομα : Ἀλεξιμάχου.

Ο ΔΑΜΟΣ ΣΤΥΝΦΑΛΙΩΝ
ΕΡΓΙΠΠΟΝ ΑΛΕΞΙΜΑΧΟΥ

ΑΝΑΣΤ. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ

10. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΚΡΗΤῃ 1930

Ἡ πέρυσιν δοκιμαστικῶς διεξαχθεῖσα ἀνασκαφὴ πρὸς τελικὴν πιστοποίησιν τοῦ σπήλαιου τῆς Εἰλειθυίας ἐσυνεχίσθη καὶ ἐφέτος πρὸς ὀλικὸν καθαρισμὸν τοῦ σπήλαιου. Ἡ ἐργασία διεξήχθη ὑπὸ τὸ φῶς δύο λαμπτήρων βενζίνης καὶ ἑνὸς τοιοῦτου ἀσετυλίνης.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνασκαφῆς ὑπῆρξαν οἷα προσεδοκῶντο ἀπὸ πέρυσιν. Ἐξηκολούθησεν ἡ εὔρεσις ἀφθόνου κεραμεικῆς ὄλων τῶν ἐποχῶν, ἰδιαιτέρως δὲ πλουσιοπάρχοτος ὑπῆρξεν ὁ ἀμητὸς νεολιθικῶν ὀστράκων. Εἰς μετὰ λινὰ εὐρήματα οὐδὲν σχεδὸν παρουσίασε τὸ σπήλαιον, πλὴν ἀσημάντων τινῶν χαλκῶν ταινιδῶν, ἴσως ἀναρτήρων δι' ἑλαφρὰ ἀφιερῶματα. Κατὰ τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο ὁμοιάζει τὸ σπήλαιον τῆς Εἰλειθυίας πρὸς τὸ περιφημον τοιοῦτο τῶν Καμαρῶν, ὁπόθεν ἐπίσης μόνον ἀγγελία συνελέγησαν. Ἴσως ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι εἰς ἀμφοτέρω τὰ σπήλαια ἐλατρεῦτο ἡ αὐτὴ θεότης, δεδομένου ὅτι ἄλλα σπήλαια παρουσίασαν πλοῦτον μεταλλικῶν εὐρημάτων, τὸ δὲ τοῦ Ἀρχαλοχωρίου κυριώτατα ὄπλων, ἐξ οὗ ἐμφαίνεται ὅτι ἐντελῶς διάφοροι θὰ ἦσαν αἱ ἰδιότητες τῆς ἐν ταῦθα λατρευομένης θεότητος.

Τοπογραφικῶς τὸ σπήλαιον τῆς Εἰλειθυίας παρουσιάζει τὰ ἀκόλουθα